

הערכת תכנית

להנגשת הזקנה וההזדקנות

בקרב אנשים עם מש"ה והמערך שסביבם

(משפחות וצוות)

התכנית הוערכה ע"י:

ד"ר עדי לוי-ורד וגב' נגה חן
צוות 'מכלול', קרן שלם

בשיתוף:

- ד"ר דליה ניסים וגב' טליה אלג'ם, מכון טראמפ, בית איזי שפירא
- שרון גנות, מנהלת ידע, קרן שלם
- יואב אנקרי, מנהל תחום מרכזי יום וגימלאים, שירות בוגרים ומזדקנים, אגף קהילה, מינהל מוגבלויות, משרד העו"ר
- יהלי בן עמי ויטנברג, מנהלת מכון טראמפ, בית איזי שפירא
- מעונות גל, אלווין ישראל

מטרות ההערכה:

לבחון את
נקודת המבט
הסובייקטיבית
(תחושות, עמדות, תפיסות)
של המשתתפים ביחס לנושא
של זקנה והזדקנות בקרב
אנשים עם מש"ה

לבחון את הידע
שרכשו מקבלי השירות
בנושא הזקנה וההזדקנות,
בעקבות ההשתתפות בסדנאות

לבחון את
שביעות הרצון
של משתתפי התכנית
מהמפגשים במסגרת התכנית,
ואת הערכת התרומה
של תכנית זו עבורם

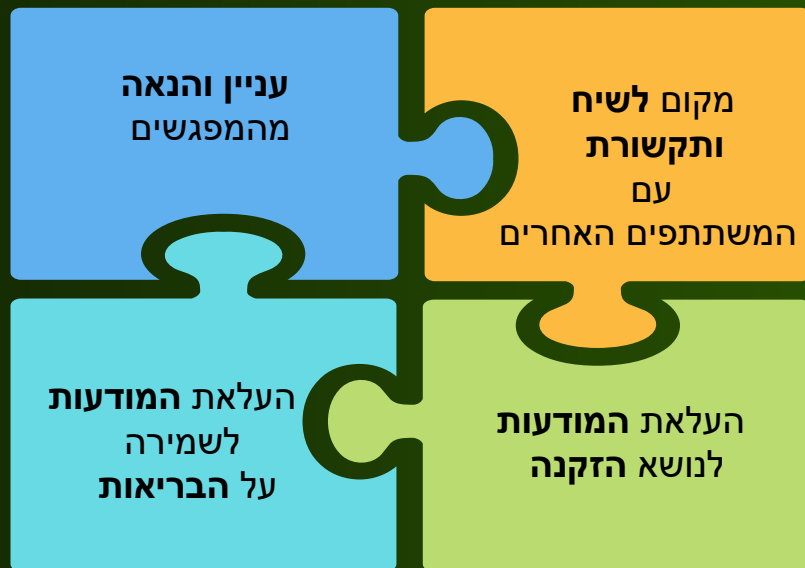

המשתתפים בהערכה (ממלאי השאלונים)

מספר המשיבים בקרב אנשי הצוות		מספר המשיבים בקרב בני המשפחה	מספר המשיבים בקרב מקבלי השירות	שם המסגרת
בסיום התכנית	בתחילת התכנית			
13	14	7	9	מע"ש חולון - 'אלווין' (השתתפו 11 מקבלי שירות ו- 20 אנשי צוות)
6	8	- (לא מולאו שאלונים בשל אי-קיום מפגש אחרון)	9	מע"ש רחובות - 'מעונות גל' (השתתפו 11 מקבלי שירות ו- 10 אנשי צוות)
19	22	7	18	סה"כ טווח הגילאים: 48-71

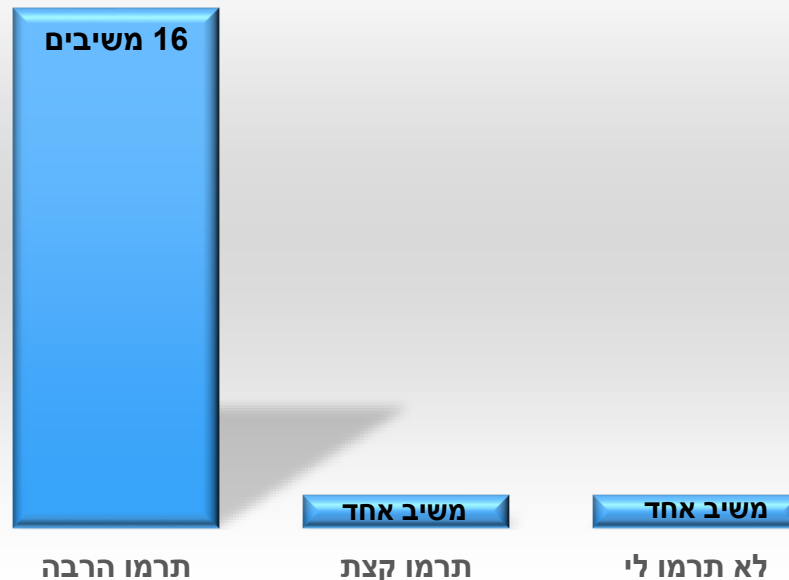
התכנית בעיני מקבלי השירות

"האם המפגשים עם דליה (בנושא הזקנה) תרמו לך?"

"נהניתי מכל רגע והייתה לי חוויה"
"הדיבורים בקבוצה היו מעניינים. הרגשתי שהכרתי יותר את החברים לעבודה"
"הבנתי שזה דבר טבעי להזדקן ושלא צריך לפחד"

איור 1: תרומת המפגשים בעיני מקבלי השירות (18 משיבים)

הנאה מההיכרות עם
מנחת הסדנאות ושיתופה (f=10)

"מדליה עצמה. נהייתי מלדבר איתה
ולשתף אותה בדברים אישיים שלי"

הנאה מהמפגש ושיתוף עם האחר (f=6)

"השיחות עם החברים. לשמוע אותם
ולספר להם על עצמי"

הנאה כללית מהמפגשים (f=4)

"נהייתי מהכול, דיבורים וסרטים", "לשמוע על העזרה
שנותנים למבוגרים. ... קיבלתי סיפוק מהשתתפותי"

הנאה מרכישת הידע על זקנה (f=2)

"נהייתי ולמדתי בהקשר לזקנה"
"ללמוד ממנה, יש לה הרבה ידע"

הנאה מהתמונות (f=2)

"לראות את התמונות שהיא הכינה"
"נהייתי הכי מהתמונות..."

"האם נהנית במפגשים עם

דליה?". כל 18 מקבלי השירות

דיווחו כי נהנו מאוד מהמפגשים.

איזה דברים חדשים למדתי?

"למדתי לשמור על הגוף שלי והראש שלי. למדתי על המוח.
לא אוכלים סוכר ולא שותים שתייה מתוקה"

בריאות ותזונה והתפתחות

(f=5)

"שאנשים מבוגרים צריכים עזרה כמו ההורים שלי, אז בעתיד
גם אני אצטרך עזרה כשאהיה יותר מבוגר"

מודעות לסיוע לו זקוקים

מזדקנים (f=3)

"איך לחשוב בראש, על הרגשות שלי, דברים שגורמים לי
הנאה והתרגשות"
"אני לא רוצה לצאת לפנסיה ולא בית אבות"

רכישת ידע על עצמי (f=3)

"למדתי שצריך לקבל את הזקנה באהבה
ולהנות מכל מה שאפשר"
"שאנשים זקנים יכולים גם להיות עצמאיים"

קבלה עצמית ומסוגלות

בזקנה (f=3)

"אני מרגיש שהכול אותו דבר"

לא למדו דברים חדשים (f=2)

N=18

מחשבות על מזדקנים ... :

Post

PRE

"כואב לי מאוד שקשה להם...", "שהם מסכנים ולא יכולים לעבוד", "שאין להם הורים... צריך לגור בהוסטל" (3)

"צריך לעזור להם. יוצאים לגמלאות"
"שצריך לבקר..."
"שצריך להמשיך ולטפל..." (5)

"אין כמוהם. גם אנחנו נהיה מבוגרים",
"...הם בני אדם כמונו, הם אוהבים אותי ואני אותם, שמה לב יותר לזקנים ברחוב, הם פונים... אני אענה... וזה גורם לי הנאה", "הם טובים וגיבורים" (3)

"יש סוגים שונים של זקנים, לא כולם על כיסא גלגלים וצריכים עזרה" (3)

"חשבתי שמאוד קשה להיות זקן", "שהם בודדים ואין להם עזרה, הם מסכנים", "שיש להם בעיה", "...שמסוכן...", "הם לא יודעים לעבוד ולבשל... קשה להתקלח..." (6)

"...זקוקים לעזרה...", " צריכים כל הזמן טיפול וצריך לדאוג להם", "שהם גרים בבית אבות ושצריך לעזור להם" (6)

"אנחנו מדברים אליהם יפה ואנחנו מחבבים אותם" (1)

"שהם לא עובדים ומשתעממים" (2)

לא חל שינוי עמדות

"אותו דבר כמו שחשבתי בעבר" (5)

"מה את/ה מתכנן/ת לעשות כשתהיי/ה זקן/ה?"

תעסוקה

"להמשיך לעבוד... ", "להמשיך להגיע לעבודה ולעשות עבודות גדולות", "להמשיך לבוא למע"ש... ", "אמשיך לעבוד ואהיה עצמאי" (8)

הגשמה עצמית

"אעשה תערוכת ציורים", "יש לי תחביב של צילום והסרטה של סרטונים קצרים. יכול להיות שאצליח להגשים את זה" (2)

פנאי

"לבלות בפנסיה עם החברה", "אשאר בהוסטל בפנסיה, אקרא עיתון ואשחק", "נעשה חוגים", "אני מתכננת טייל יותר, לנוח ולראות טלוויזיה, לקנות לי דברים שאני אוהבת..." (8)

מיסוד זוגיות

"אני רוצה להתחתן עם זינגר, אני רוצה לרקוד, לעשות כיף", "אולי אתחתן עם חברה שלי הילית" (2)

מנוחה ומשפחה

"אני רוצה לנוח ... ולהיות יותר עם המשפחה שלי" (2)

"עוד לא החלטתי מה לעשות, יש לי זמן עד אז..." (1)

"האם הרגשת לפעמים שקשה לך במפגשים עם דליה?"

17 מתוך 18 – לא היה קושי (משיב אחד: "לפעמים היו שאלות קשות").

"האם צריך לשנות משהו במפגשים האלה?"

17 מתוך 18 - לא צריך לשנות דבר (משיב אחד: "אם יעשו עוד מחקרים בעתיד על אנשים זקנים אז נוכל לקבל יותר מידע במפגשים נוספים כאלה").

"האם תרצה/י לומר משהו נוסף לגביי המפגשים עם דליה?"

חלק ניכר מהמשתתפים ציינו כי הם מאוד נהנו ורוצים להמשיך במפגשים.

"אהבתי מאוד שדליה עשתה לכל חבר כמו תעודת זהות עם תמונה ושם כתובים דברים חשובים שאפשר ללמוד עליו", "דליה אישה מדהימה ושכדאי להסתמך על המחקרים שלה. אני אשמח אם היא תחזור ותמשיך איתנו את המפגשים בשנה הבאה", "זה עצוב שנגמר. נתגעגע אליה", ועוד ועוד....

M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4
6	7	8	9	10	11
13	14	15	16	17	18
20	21	22	23	24	25
27	28				

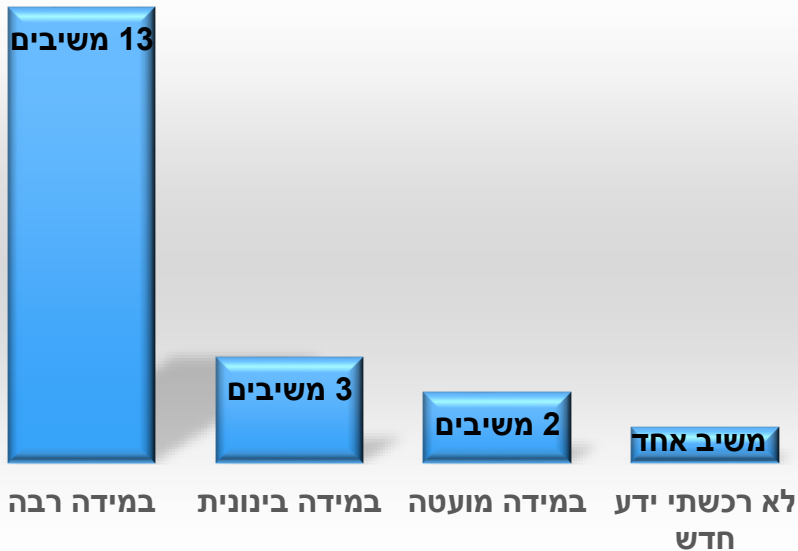
קשיים והערות/
המלצות/רעיונות
לשיפור...

התכנית בעיני
צוותי המסגרות

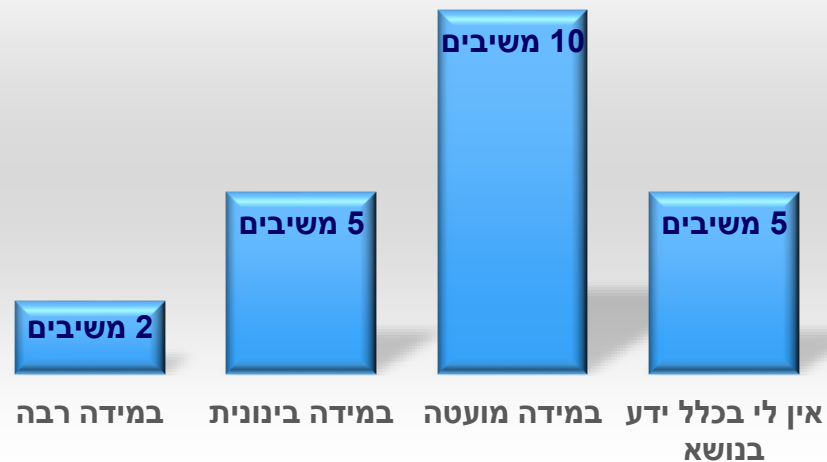
ידע וכלים בנושא הזדקנות אנשים עם מש"ה – בתחילת ובסיום התכנית

Post

N=19

PRE

N=22

מה לדעתך מעסיק/מטריד/מעניין אדם עם מש"ה בנושא הזדקנות?

Post

PRE

מספר ציטוטים מדבריהם:

Post

"המוגבלות הפיזית, הבעיות המוטוריות וגירוי של המחשבה שלהם שהם לא יכולים לעשות מה שצעירים יכולים. המראה שמשתנה ועמה המוגבלויות השונות";

"הפסקת העבודה, אובדן משפחה"

"מי יהיה התומך בו לקראת סוף ימיו"

"מטריד אותנו עניין הבדידות והקושי בלעשות דברים לבד"

"לדעתי הנושאים העיקריים הם: בריאות, זוגיות, עצמאות ומי ידאג לי בעת צרה"

PRE

"בריאות, שייכות בחברה, תפקוד פיזי ושכלי"

"אני חושבת שלאדם עם מוגבלות שכלית, כאשר הוא מזדקן יש לו את הקושי להבין לאיזה מציאות הוא הגיע, הוא לא מבין למה השתנה סביבו ואפילו למה יותר קשה לו לעשות דברים מסוימים במקרים מסוימים, אף תחושה של ה'לבד' וכו'"

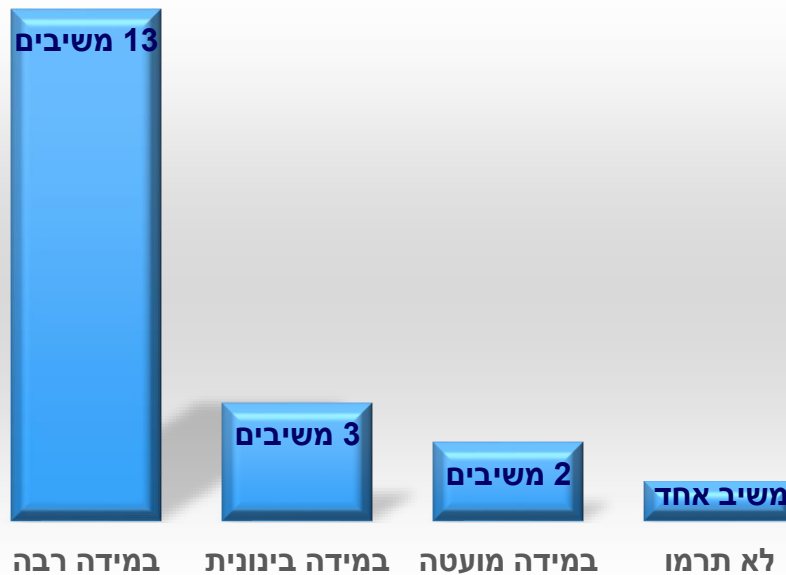
"שאלת עתידם בעיקר הבריאותי ומי ידאג להם"

מידת תרומת המפגשים עבור אנשי הצוות

קבלת כלים
ודרכי התמודדות
(8 התייחסויות)

הבנת היבטים רגשיים
בקרב מזדקנים
(3 התייחסויות)

רכישת ידע והבנת
תהליך הזקנה
(11 התייחסויות)

N=19

מספר ציטוטים מדבריהם:

"העלאת המודעות לרצונות ולרגשות שלהם. אחרי יום הסיור קיבלתי המון רעיונות לתעסוקה לחניכים"

"הראייה על הזקנה השתנתה, אני רואה במתבגרים היסטוריה שאפשר לנצל אותה ולהשתמש בחיים"

"מודעות גם על עצמי וגם על מקבלי השירות, כלים להתמודדות, כלים לעשייה, כלים לפיתוח"

יכולתי לראות את מקבלי השירות באור מלא, להבין את הרוח בתכנון עתיד"

"הנגשת המורכבות בתהליך הזקנה, חוויות רגילות, רגשיות וקוגניטיביות של מה שעוברים בתהליך הזה"

"למדתי מהמפגשים שהבידוד מאוד עצובה ותמיד להיות לידם"

ממה הכי נהניתם בתוכנית?

"נהייתי והופתעתי לטובה מהתובנות של מקבלי השירות והתשובות שלהם לשאלות כמו מה חשוב להם"

"נהייתי בעיקר מהתהליך ובעיקר מהשילוב של צוות, משפחות ומקבלי שירות"

הנאה מתוכנית המשלבת קהלים שונים
(3 התייחסויות)

הנאה מהסיור
(3 התייחסויות)

הנאה מהתרומה עבור מקבלי השירות
(4 התייחסויות)

הערכה כלפי המנחה
(5 התייחסויות)

הנאה מדוגמאות וסימולציות
(2 התייחסויות)

רכישת ידע בנושא
(4 התייחסויות)

הנאה מהתהליך
(4 התייחסויות)

"קודם כל הכי נהייתי מד"ר דליה. העניין שהיא יצרה בנושא ההזדקנות. גיליתי נושאים שלא חשבתי עליהם כקשורים לזקנה והזדקנות. בעיקר אצל מקבלי שירות- מציאת מטרה!.."

"המפגשים היו מעניינים מבחינת הידע שהועבר והדיונים שהתקיימו בין המשתתפים. במפגשים של החניכים, הם היו שותפים והתעניינו בתכנים. נהייתי לגלות כמה תחביבים יש להם ותחומי עניין"

שינוי בעמדות אנשי הצוות

N=19

מספר ציטוטים מדבריהם:

"בתחילה חשבתי שאין צורך לדבר איתם על זה ולעמת אותם עם הגיל שלהם אך היום אני מבינה את הכוח בידע ובתכנון. את זה שמגיע להם לדעת ולתכנן"

"שינוי במובן של הגברת מודעות. ודבר נוסף שעלה הוא- המשמעות הגדולה של מקבלי השירות לעצמאות. בהחלטות, בעבודה, בהוסטל, בבית."

"לא חל שינוי כלפי מזדקנים אלא חשיבות מציאת עניין ומטרות לחיים שלהם"

"העברתי את הידע דרך התחושות שלי ומצאתי מתאם"

"גרם לי לפחד מהזקנה"

"כל אחד ממקבלי השירות מעניין והאישיות שלו, כל אחד מישהו מיוחד והשינוי לכל אחד הוא ברמה שלו!"

"הראייה שלי השתנתה. מנסה להשתמש במוגבלויות השונות ולהפוך אותן לחיוביות. להראות להם שיש להם יותר לתת גם עם המוגבלויות הפיזיות!!!"

השינוי הוא שאני יותר סובלנית, יותר מזדהה איתם במה שהם חושבים ועוברים"

קשיים שחוו אנשי הצוות בתהליך

➤ "תחושת הבדידות שלהם/חלקם. אבל אולי זו רק

אינטרפרטציה שלי"

➤ "שאין להם זכויות כמו לשאר אנשי האוכלוסייה (דמי

פנסיה למשל)"

➤ "חוויתי את הנושא דרכי"

➤ "קושי אישי עם נושא הזקנה"

➤ "הזקנה עצמה מפריעה לי באופן אישי בשל רגשות שלי.

ההתמודדות יחד עם המרצה גרם לי להרגיש קצת אחרת

ולהסתכל על המציאות ולנסות למצות אותה"

רעיונות והמלצות לשיפור

"לדעתי צריך עוד מפגש לצוות גם על מחקרים, גם באוכלוסייה הרגילה וגם אולי מפגש של מקבלי השירות עם הצוות"; "חושבת שצריך להאריך את הסדנה ולתת לרגשות יותר ביטוי ומקום, גם למקבלי השירות וגם לצוות"; "אולי להאריך במקצת את התוכנית המעניינת והחשובה"; "אני מאוד מקווה להמשך של מפגשים ולמידה נוספת. גם עם מקבלי שירות שבדרך להזדקנות. כי החיים ממשיכים וגם משתנים יחד איתנו".

"המפגשים היו מעניינים מאוד והייתי ממליצה להמשיך ולשמוע את מקבלי השירות שתמיד הפתיעו אותי. דליה שהעבירה לנו את הסדנה הייתה פשוט נהדרת ורצינית וקשובה לכולם"; "הייתי מערבת את הצוות יותר במפגשי חניכים. חשוב לשמוע מה הם אומרים. חוץ מזה אני רוצה לציין שדליה מקסימה והעבירה העל בצורה מעניינת"

"בעיניי יש צורך רק במפגש סיכום עם המשפחות כי הוא היה חזרתי וגם עם הצוות. אולי להקדיש זמן ללמד ולפתח את כתיבת המפה האישית"

"התכנית מהממת ואני חושבת שצריך להעביר את זה בעוד מסגרות- כגון: מועדוני קשישים, בתי אבות וכו'"

התכנית בעיני
משפחות
מקבלי השירות

הצלחת ותרומת המפגשים בעיני המשפחות

מולאו שאלונים רק במסגרת אחת מתוך השתיים.

נוכחות במפגשים: 4 (מתוך 7) המשפחות נכחו במפגש אחד מתוך השניים.
3 (מתוך 7) המשפחות נכחו בשני מפגשים.

מידת התרומה

N=6

מידת ההצלחה

N=7

תרומת התוכנית או דברים חדשים שלמדתי (משפחות)

המלצות לשיפור

התייחסות לצוות: "לדעתי חשוב שצוות ההוסטל יקבל הדרכה בנושא הזה", "הדרכה מתאימה של הצוות המטפל, ליווי רציני של דיאטנית מומחית לגיל הזה, ליווי פסיכולוג", "הייתי מבקשת לקבל מהצוות שמלווה את החוסה יותר אינפורמציה ומה קורה בכלל איתו מאחר והוא די שתקן"

* "דרך לבדיקת יישום השאיפות"

* "יישר כוח"

הקשבה לבן המשפחה: שמעתי את הרצון לעתיד של בת המשפחה - מה שסביר שלא תגיד ישירות", "להכיר ולדעת נושאים שביום-יום לא מגיעים לכדי שיחה עם החוסים", "דרך המפגשים אני למדה להכיר טוב יותר את אחי ולדעת מהם שאיפותיו", "את חשיבות העלאת הנושא מולם"

רכישת ידע: "לדעת שהתייחסות לאנשים עם מוגבלות היא בדיוק כמו לאנשים רגילים", "שאנשים בעלי מוגבלות שכלית מזדקנים יותר מהר ובצורה שונה ולכן היחס צריך להיות שונה", "צורת הכנה לזקנה (מה שלא הכרתי)", "...בהבנת נושא התבגרות אצל אנשים עם מוגבלות שכלית", "רצונות של אנשים שונים לעתיד"

ייחודיות התוכנית: "הבנה שקם גוף לטפל בתחום - עם סיכוי סביר להצלחה", "הבנתי שזה דבר ייחודי ושזה קורה לראשונה".

* "הייתי רק במפגש אחד וזה לא מספיק", "עדיין לא למדתי כלום"

תודה על ההקשבה!

צוות 'מכלול'

